

בעזרת ה' יתברך

ספר
מגדל נאה

פרשת ויגש

מאת
נפתלי אהרן וקשטיין

פרשת ויגש

התיבות הללו שצפרקת וישב (בראשית ל"ט כ"ג), "ואשר הוא עושה הוי' מצליח", עד הפסוק שצפרקת ויחי (בראשית מ"ט י"ח), "לישועתך קיוויתי הוי'", צברכתו של יעקב אבינו לשבט דן, ונמלא, שכל פרשת מקץ וכל פרשת ויגש, אין נזכר בהם כלל שם הוי', והלא דבר הוא, וכמו שהפליא את הדבר הזה בספר הק' "עבודת ישראל" על הפסוק "לישועתך" הנ"ל.

והנה, המחבר הק', ה"ה המגיד מקווננין זי"ע, ביאר שם על פי דרכו בקודש, שמאחר שמכאן נתגלגל הדבר שירדו אבותינו למצרים, ומשם הוא תחילת הירידה שיכדו יעקב אבינו ע"ה וזנו למצרים, "לכן נעלם שם הוי', המורה על רחמים וחסדים גדולים, עד הפסוק הזה, לישועתך קיוויתי הוי', שמורה על הגאולה העתידה, שניבא עליה יעקב אבינו ע"ה, וכמו שפירשו המפרשים שם, ולכן נתגלה שם הוי', המרחם עלינו, והפודינו והגואלינו במהרה אמן", ע"כ.

בלומר, שהרי כלל הוא צדינו, שהשם הוי' מורה על הנהגתו של

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך בפרעה (בראשית מ"ד י"ח), וכבר נודע מה שרמזו רבים בפסוק זה, שתיבת "יהודה" מורכבת משמו של הקב"ה, מלבד האות ד' שביניהם, וזוה פירשו דרך רמז את מה שאמר לו יהודה ליוסף, "בי אדוני", להיטו, דע לך, שיש בתוך שמי, גם שמו של הקב"ה. עד כאן דברי פי חכמים חן, ושפתים יסק.

והאמת, שכבר מלאנו מעין זה מפורש יולא דברי חכמינו ז"ל, שאמרו (סוטה 97 ל"ו ע"ב), "יהודה, שקידש שם שמים בפרהסיא, נקרא כולו על שמו של הקב"ה", ופירש רש"י, "נקרא כולו, שם בן ארבעה אותיות, כלול בשמו של יהודה", ע"כ.

והנה, מלאנו בספרי הקודש, שבעלי הרמז הנפלא הנ"ל פירשו היטב את מהות ותוכן הרמז, כל אחד ואחד על פי דרכו בקודש ועל פי סגנונו, כיד ה' הטובה עליהם. ונראה לזכור עוד בס"ד, על פי מה שמלאנו דבר פלא, שלא נזכר שם הוי' אחר

הקב"ה במידת הרחמים, ואילו השם אלקים מורה על הנהגתו במידת הדין, (וכבר העלינו בס"ד בעבר, סימן נחמד לדבר, בפסוק "אדיר במרום", ונרמז תיבת אדו"ה, דרך נוטריקון, אלקים דין, י' רחמים). ועל כן מלאנו בפרשיות הללו שלא נזכר בהם שם הוי' כלל, כי אם שם אלקים בלבד, מאחר ששם מסופר על מה שהתחילה מידת הדין לגלגל את ירידת בני ישראל למצרים, ועל מה שנעלמה אז כביכול מידת הרחמים.

ובעתה, על פי דבריו הקדושים, נראה לבאר בס"ד את הרמז אשר בדברי יהודה, ובהקדס מה שמלאנו רבות בדברי חכמינו ז"ל ובמדרשי הפרשה, שהגשה הנאמרת כאן, אינה רק הגשה גופנית של יהודה אל יוסף בלבד, אלא שהיא כאן גם הגשה רוחנית, "ויגש אליו", אל השי"ת, ונשא "יהודה" אליו תפילה ובקשה. ועל פי זה יש לומר בס"ד, שבתפילתו זיקק לעורר אז את מידת הרחמים, ועל כן פתח יהודה ואמר, "בי אדוני", כלומר, אנא ה', הצט נא בשם הוי' שנמלא בתוך שמו, ותתמלא במידת הרחמים, ותרחם על בניו של יעקב אבינו ע"ה, עליהם ועל אביהם.

* * *

והנה, גם ששת התיבות הראשונות שפרשתינו רומזים על כך, שכן, התיבות הללו, "ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני" (ש"ב), עולים בגימ' כמנין התיבות "לבקש רחמים" (ש"ב). כלומר, שניגש לבקש מה' על מידת הרחמים, והרי לנו כאן רמז נפלא בס"ד לכל האמור.

ועוד יש להציג רמז נחמד בס"ד, על פי לשון הפסוק שנאמר בתפילתו

של נכדו, שלמה המלך ע"ה, שזיקק ואמר (מלכים א' ח' נ"ז), "יהי הוי' אלקינו עמו כאשר היה עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו". כלומר, שגם אם ראוי בזמן כלשהו שיהיה אז שם אלקים שולט בעולם, ושמידת הדין תהיה אז מתוחה רח"ל, אצקק ממך לשתף גם אז את שם הוי', ולעורר גם אז את מידת הרחמים. והנה, תיבת "ויגש" (ש"ב), עולה בגימ' כמנין ארבעת התיבות הראשונות שפסקו זה, "יהי הוי' אלקינו עמו" (ש"ב), חושבנא לדין כחושבנא לדין.

ועוד יש להוסיף בס"ד רמז נחמד, על פי לשון הפסוק שנאמר בתפילתו של נכדו, דוד המלך ע"ה, שזיקק ואמר (תהלים קי"ח כ"ה), "אנא ה' הושיעה נא, אנא ה' הצליחה נא". להינו, שתושיע אותנו ותצליח אותנו על ידי התעוררות מידת הרחמים אשר בשם הוי'. והנה, גם זה נרמז בשלושת התיבות הראשונות שפרשתינו, "ויגש אליו יהודה" (ש"ב), שהם עולים בגימ' כמנין תיבת "הושיעה" (ש"ב), חושבנא לדין כחושבנא לדין.

* * *

ונאמר אל אדוני יש לנו אב זקן וילד זקונים קטן ואחיו מת ויוותר הוא לבדו לאמו ואביו אהבו (בראשית מ"ד כ). והנה, תיבת "זקונים" נכתב חסר ו', "זקנים", וכתב על כך ה"בעל הטורים" ז"ל, "וילד זקנים, חסר, שמסר לו כל מה שלמד מזקנים, דהיינו, שם ועבר".

והנה, גם אלל יוסף הצדיק ע"ה, אחיו של בנימין, מלאנו לשון דומה לזה, "בי בן זקונים הוא לו" (בראשית ל"ג ג), ושם הוסיף ה"בעל הטורים" רמזים נוספים על

ע"פ, "אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה, שמתוך כך זוכרהו". ובעת שנפרד מצנו יוסף, למד עמו "דבר הלכה" זו, של "עגלה ערופה". וסם ביארנו בס"ד, שעסקו אז בסוגיית "עגלה המושבת בקרון פסולה לעגלה ערופה" (פסטה דף מ"ו ע"א), וכנרמז סם בפסוק (בראשית ל"ז י"ד), "וישלחהו מעמק הברון", בדרך נוטריקון בתיבת "עמק", לעגלה המושבת בקרון. עיין סם קורא יקרא, ותמלא נחת בס"ד. ועתה, נוסף לפרש עוד שוב שנית בס"ד, באופן חדש, ובדרך דרוש, מדוע עסקו אז יעקב ויוסף בעת פרידתם, בלימוד דיני ועניני "עגלה ערופה".

ונקדים תחילה לבאר את מה שנאמר עוד סם בפרשת וישב (בראשית ל"ט י"א), "ויהי כהיום הזה ויבוא הביתא לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית שם בבית", ופירש רש"י ז"ל, "לעשות מלאכתו, רב ושמאל, חד אמר, מלאכתו ממש, וחד אמר, לעשות צרכיו עמה, אלא שנראית לו דמות דיוקנו של אביו, וכו', כדאיתא במסכת סוטה", ע"כ. והנה, רש"י ז"ל קיבל כאן מאוד בלשוננו, ולא פירט לנו "גופא דעובדא היכי הוי", מלבד ליון המקור, שהוא, בגמרא מסכת סוטה. ואכן, רש"י ז"ל נתכוון כאן בצרכיו, למה שאמרו חכמינו ז"ל סם בגמרא, במסכת סוטה (דף ל"ז ע"ב), "באותה שעה, באתה דיוקנו של אביו, ונראתה לו בחלון, אמר לו, יוסף, עתידים אחיך שיכתבו על אבני אפוד, ואתה ביניהם, (שמוא) רצונך שימחה שמך מביניהם" וכו', ע"כ. והאמת, שכלצרכים האלה ממש מלאנו גם כן במדרשים על הפסוק הנ"ל, במדרש רבה ובמדרש תנחומא ועוד, ואס כן, מהו זה שכתב רש"י וליין רק לצרכי הגמרא הנ"ל, "כדאיתא במסכת סוטה".

לימודיו, כפי שנלמד מתיבת "זקונים", וז"ל סם, "בן זקונים, זקנים כתיב, שמסר לו כל מה שקבל מזקנים, שהם שם ועבר", ולאחר מכן הוסיף עוד לאמור, "זקנים, בגימ' עולה ר"ז, שמסר לו רזי תורה", ואחר כך כתב עוד, "זקנים, נוטריקון, זרעים קדשים גשים ישועות (הוא סדר נויקין וכמ"ס במסכת שבת דף ל"א ע"א) בועד", כאשר גם כאן, משמעות דבריו הוא, שיעקב אבינו לימד את יוסף הלדיק חמשה סדרים הללו, מתוך ששת הסדרים שבמשנה.

והנה, על הדברים הללו, יש לתמוה בשתיים. ראשית, מדוע ה"בעל הטורים" אינו מפרש ומרמז גם בתיבת "זקנים" שנאמר כאן בפרשתנו אלל בנימין, שיעקב אבינו למד גם אתו "רזי וסתרי תורה", וכן, שלמד גם עמו "חמשה סדרי משנה" הנרמזים בתיבת "זקנים". ועוד, מדוע באמת לא למד יעקב אבינו עם יוסף הצדיק גם את הסדר השישי, האחרון, ה"ה סדר טהרות.

ונראה לבאר בדרך דרוש בס"ד, שהקדם מה שנאמר להלן בפרשתנו (בראשית מ"ה כ"ז), "וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דיבר אליהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו ותחי רוח יעקב אביהם", ופירש רש"י, "את כל צרכי יוסף, סימן מסר להם, במה היה עוסק בשפירש ממנו, בפרשת עגלה ערופה, וזהו שנאמר, וירא את העגלות אשר שלח יוסף, ולא נאמר אשר שלח פרעה", ע"כ.

והנה, כבר ביארנו בארוכה ובטוב טעם ולעת בס"ד, לעיל, בפרשת וישב, שיעקב אבינו ע"ה נהג עם יוסף כהוראת חכמינו ז"ל (בככות דף ל"א ע"א ועיובין דף ס"ד

כן, קודם שנפרד יוסף ממנו, עמד יעקב וסינן עמו את המשנה האחרונה שבפרק האחרון של מסכת "סוטה", הלל הוא "פרק עגלה ערופה". שכן, תחילתו של הפרק הזה, הפרק התשיעי והאחרון, הוא אמנם במשנת "עגלה ערופה", ומשום כך נקרא הפרק בשם "עגלה ערופה", אך סיומו של הפרק, הוא בענין אחר, והוא, במאמרו הנודע של רבי פינחס בן יאיר, בדברי חיזוק לשמירת גלגלי הקדושה והטהרה, הזריזות והפרישות, ועוד. ובאותה העת, חזר ולמד עמו יעקב אבינו ע"ה את מה שסינו שם במשנה, "רבי פינחס בן יאיר אומר, זריזות מביאה לידי נקיות, ונקיות מביאה לידי טהרה, וטהרה מביאה לידי פרישות, ופרישות מביאה לידי קדושה", וכו', עד סוף הפרק, ועד לסיום המסכת כולו.

והוא מה שנרמז בעומק דברי רש"י ז"ל, ובלשונו הק', "ויבוא הביתה לעשות מלאכתו, לעשות רכיו עמה, אלא שנראית לו דמות דיוקנו של אביו, וכו', בדאיתא במסכת סוטה". וכוונתו, שראה לנגד עיניו את דמות דיוקנו של אביו יעקב, ואת מה שלמד עמו בעת פרידתו, את דברי החיזוק לשמירת הקדושה והטהרה, ואת כל מה "דאיתא במסכת סוטה", דהיינו, במשנה האחרונה שבפרק "עגלה ערופה", וכאמור. ואכן, על ידי זה זכה יוסף הצדיק להינצל מן החטא. ומעתה, הכל על מקומו יבוא בשלום בס"ד, ונתיישבו כראוי כל התמיהות הנזכרות, בעזרת השי"ת.

* * *

ויש להוסיף גם רמז כלשהו בס"ד, בפסוק הנזכר למעלה (בראשית מ"ה כ"ז), "וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת

ונראה לבאר וליישב הכל בס"ד, באר היטב, בדרכי דרוש. ואע"פ ואומר תחילה, שיעקב אבינו ע"ה למד מפיהם של שני רבותיו הזקנים, הלל המה שם ועבר, את כל חלקי התורה שבעל פה. הן חלק הנסתר, דהיינו, רזי וסתרי תורה, והן חלק הנגלה, דהיינו, ששה סדרי משנה, כפי שהיה מקובל ומסודר בפיהם על ידי מסורת שקבלו בעל פה, וכמבואר בדברי חכמינו ז"ל בגמרא ובמדרשים. ואת כל זה, לימד יעקב אבינו ע"ה לישיב בניו, הלל המה יוסף ובנימין, וכפי שנלמד מתיבת "זקנים" שנשתה ונכתבה אלל שניהם גם יחד. על זה נאמר, "כי בן זקנים הוא לו", ועל זה נאמר, "וילד זקנים קטן".

ועל כן, לאחר שכתב ה"בעל הטורים" שלמדו יוסף ובנימין מפי אביהם יעקב את כל מה שקיבל מפי הזקנים, הלל המה שם ועבר, וכפי שנרמז בן מתוך תיבת "זקנים", שהיא בתיבת חסר, ועל כן היא נקראת כמו "זקנים", שוב לא היה צריך יותר לפרט דבר. ברם, מאחר שהיה דבר אחד שלא הספיק יעקב אבינו ללמד את בנו יוסף קודם שהלך ממנו, לכן היה צריך לפרט אלל יוסף בלבד, מה הם הדברים שהספיק ולמד ממנו, ומה הם הדברים שלא למד ממנו. ועל כן פירש אלל יוסף, שלמד ממנו "רזי וסתרי תורה", ושלמד ממנו "חמשה סדרי" בלבד, ולא את כל ששה סדרי המשנה, שכן, לא הספיק יעקב ללמדו על אותה העת את סדר טהרות.

ובאחר שחש יעקב אבינו ע"ה והרגיש שבנו יוסף עומד להיפרד ממנו מעתה לתקופה ארוכה מאוד, רבות בשנים, חשק מאוד על עתידו, ובפרט על מה שלא הספיק ללמוד עמו אודות שמירת גדרי הקדושה הנלמדים בסדר טהרות. ועל

הטורים "צלאש דכריו, שתיבת "קשורה" עולה בגימ' כמו תיבת "תורה". והוא, שגם אופן הקשר הנפשי של האב עם בנו, אשר הוא נלכד לנו על מנת שנוכל להנבו וללמדו תורה, וכאמור, הכי שגם זה לריך להיות אך ורק על פי דרכי ה"תורה" המסורה לנו מדור לדור, ולא על פי הדרכים המחודשים הנלמדים מתורת אומות העולם. וכמו שפירש רבינו עובדי' מברטנורא ז"ל, שעל כן נקרא שמה של המסכתא שנו נקצלו דכרי החינוך והמוסר צס "מסכת אבות", להורות לנו, שגם החלק הזה שצתורה, ניתן לנו ולאבותינו בקבלת התורה בסיני, ואסור לנו לרעות ללכוד זה בשדות זרים חס ושלוס, "ולפיקך התחיל התנא צמסכת זו, משה קיבל תורה מסיני, לומר כך, שהמידות והמוסרים שצזו המסכת, לא בדו אותם חכמי המשנה מליבם, אלא אף אלו נאמרו בסיני", עכ"ל.

* * *

(ב) ועתה כבואי אל עבדך אבי והנער איננו אתנו ונפשו קשורה בנפשו (בראשית מ"ד ל'), וכתב ה"בעל הטורים" ז"ל, "קשורה, ב' במסורה, הבא, ואידך (משלי כ"ג ט"ו), איזולת קשורה בלב נער, וכו', מפני שאיזולתו קשורה בו, צריך שתהא נפשו קשורה בנפשו של אביו, להנבו", עכ"ל.

ונראה להוסיף צס"ד רמז נפלא על פי דכרי ה"בעל הטורים" הללו, שצכדי להלכית צחינוך הצנים, לריך שתהא "נפשו" של האב "קשורה בנפשו" של הצן. והנה, שלמה המלך ע"ה אמר צחכמתו (משלי י"ג כ"ד) "חושך (שי"ו שמאלית) שבטו, שונא בנו, ואוהבו, שחרו מוסר". והנה,

אותו ותחי רוח יעקב אביהם", והנה, שתי התיבות "ותחי רוח" (תל"ח), עולים בגימ' כמנין התיבות "זהו טהרות" (תל"ח), שצכך שצה וחיתה נפשו ורוחו של יעקב צבינו ע"ה, מדאגתו על שלא למד עם יוסף סדר טהרות, וכאמור.

* * *

(א) ועתה כבואי אל עבדך אבי והנער איננו אתנו ונפשו קשורה בנפשו (בראשית מ"ד ל'), וכתב ה"בעל הטורים" ז"ל, "קשורה (תל"ח), בגימ' תורה (תל"ח), שלמד מפיו תורה". ועוד כתב, "קשורה, ב' במסורה, הבא, ואידך (משלי כ"ג ט"ו), איזולת קשורה בלב נער". והוא מפרש את המסורה הלזו צצ' אופנים. הראשון, "שהוא נער, ואף אם לקח הגביע, הוא מפני איזולתו הקשורה בו". ועוד פירש, "אי נמי, מפני שאיזולתו קשורה בו, צריך שתהא נפשו קשורה בנפשו של אביו, להנבו". עד כאן דכריו.

ונראה להוסיף צס"ד, שהרמז הראשון שצדכריו של ה"בעל הטורים", דהיינו, "שלמד תורה מפיו", מחובר הוא עם הרמז השני שעל המסורה, שעל מנת שיוכל צביו "להנבו" כראוי, "צריך שתהא נפשו קשורה בנפשו של אביו". כלומר, שגם על מנת שיוכל האב "להנך" את צנו כראוי, וגם על מנת שיוכל האב "ללמוד תורה" עם צנו כראוי, לשני הדברים הללו, יק לנו תחילה "תנאי קודם למעשה", והוא, "שתהא נפשו קשורה בנפשו של אביו", וצלא זה, לא יכליח האב עם צנו, לא להנבו, ולא ללמדו תורה.

ועוד נראה לרמזו כאן דכר נוסף צס"ד, על פי דכרי ה"בעל

שלמה המלך ע"ה הלפין והסתיר כאן בתיבת "שבטו" יסוד נפלא, והוא, בחילוף אותיות א"ת ב"ש, ואזי יתחלף לנו תיבת "שבטו לתיבת "בנפש", (ש"ב ז"ט ט"ו ו"פ).

ובערתה, יש לנו כאן רמז נפלא במקרא זה בס"ד, והוא, שכל מי ש"חוסך" מעלמו מלהיות קשור "בנפש" בנו, הרי הוא "שונא בנו", ורק אם הוא "אוהבו" וקשור "בנפש" בנו, אזי ראוי הוא לחנכו ולהיות "שחרו מוסר". והוא רמז נפלא בס"ד ביסוד הכלחת חינוך הבנים לתורה וליראת שמים.

* * *

^(ו) ועתה כבואי אל עבדך אבי והנער איננו אתנו ונפשו קשורה בנפשו (בראשית מ"ד ל'), וכתב ה"בעל הטורים" ז"ל, "קשורה, ב' במסורה, הבא, ואידך (משלי כ"ב ט"ו), איולת קשורה בלב נער, וכו', מפני שאיולתו קשורה בו, צריך שתהא נפשו קשורה בנפשו של אביו, לחנכו", ע"כ.

ונראה להוסיף בס"ד רמז נפלא על פי דברי ה"בעל הטורים" הללו, שצדדי להלכית בחינוך הבנים, כריך שתהא "נפשו" של האב "קשורה בנפשו" של הבן. והנה, תיבת "בנפשו" (הל"ח), עולה בגימ' כמנין תיבת "ובבדתו" (הל"ח), חושבנא לדין כחושבנא לדין. ומכאן, שעל מנת להיות "נפשו קשורה בנפשו", ועל מנת שילכית האב "לחנכו" כראוי, מוטל על האב לבבד את בנו, ולהחשיבו, ולקיים בו "ובבדתו". ותיבה זו, "ובבדתו", שנמלאת פעם אחת בכל התנ"ך, הוא מלשון הכתוב (ישעי נ"ח י"ג), "אם תשיב משבת רגלך וגו' "ובבדתו מעשות דרכיך"].

ונראה להביא אסמכתא נפלאה בס"ד לדבר זה, בדרך "רמיזא דחכמתא" ב"דברי חכמים וחידותם", והוא, כמה שמלכנו בנוסח התפילה שנהוג לומר בסיום מסכתא, שהיו לו לרב פפא עשרה בנים שהיו מן האמוראים הקדושים בני דורס, (ואמנם יש הסבורים שאין כולם בני אב אחד ואין כולם בניו של אותו רב פפא, ואין כאן המקום לדון בכך), ולא נמסר לנו ביזבות מזה זכה לכך רב פפא. ונראה לבאר בס"ד, על פי מה שאמרו בגמרא (ברכות 77 מ"ה ע"ב) על דברי המשנה שם אודות הזימון בצרכת המזון, "שלשה שאכלו כאחת, אחד מפסיק לשנים, ואין שנים מפסיקין לאחד", ומפרש רש"י, "אחד מפסיק לשנים, אם גמרו השנים סעודתם, וכולים לזמן, דרך ארץ הוא שיהא האחד מפסיק את סעודתו, עד שיזמנו עליו עד צרכת הזן, דהיינו, צרכת הזימון, וחוזר וגומר סעודתו, אצל שנים, אין עליהם להפסיק בשביל היחיד, וימתין עד שיגמרו".

והקשו אס בגמרא, "והא רב פפא אפסיק ליה לאבא מר בריה, איהו וחד". כלומר, שרב פפא ואחד מיילדיו, אכלו יחד עם "אבא מר" בנו של רב פפא, והוא וילדיו הפסיקו את אכילתם, על מנת לענות על צרכת הזימון של בנו "אבא מר", הגם שלפי דברי המשנה הנ"ל, הם לא היו כריכים לנהוג כן. ומתלמים על כך, "שאני רב פפא, דלפנים משורת הדין הוא דעבד", ומפרש רש"י ז"ל, "לפנים משורת הדין, לאחשוביה".

ונראה לבאר בס"ד, שהאמורא רב פפא היה מהלך ביותר במלוות חינוך הבנים, ועל כן נהג עם בנו "לפנים משורת הדין", וציקש "לאחשוביה", דהיינו, "להחשיבו", כלומר, לבבד אותו

התורה, ועוד נאמר עליה (איוב י"א ט'), שהיא "ארובה מארץ מידה ורחבה מני ים", ועל כן קשה ללכות ממנה את מימיה. והעצה לכך היא, שיקשור האדם את עצמו עם זכר אבותיו, וקיתחצר לשלשלת היוחסין שלו, חוליה אחר חוליה, דור אחר דור, "חבל בחבל, ונימה בנימה, ומשיחה במשיחה", וצאופן זה יזכה שיעלה צידו להיות "דולה הימנה", ולהיות פתה לרוויה מממי התורה.

ולהראות לו שהוא מחשיב אותו ביותר באחד מגדולי הדור, ועל כן הפסיקו הוא וחצרו את אכילתם, כראוי וכיאות לכבודו של אותו גדול הדור, הלל הוא, בנו "אבא מר". ובזכות הנהגה נפלאה זו, לכבד ולהחשיב את בניו, זכה רב פפא שכל בניו, עשרה במספרם, "גדלו והצליחו וגם עשו פרי", (לפון הפייטן רבינו אפרים מרגנשבורג בסליחות של עשרה בטבת).

* * *

ועתה, אחר הדברים האלה, נבוא אל הביאור המחודש בס"ד צדכרי ה"בעל הטורים" ז"ל הנזכרים, שתיבת "קשורה (תרי"א) עולה בגימ' כמו תיבת תורה (תרי"א), והוא, שהרוצה להצליח בתורה, עליו לקשר את עצמו עם זכות אבותיו, ולהיות "נפשו קשורה בנפשו" של אביו ושל אבות אבותיו, ועל ידי זה מוצטח לו שיזכה להצלחה בתורה כסיעתא דשמיא.

ועתה כבואי אל עברך אבי והנער איננו אתנו ונפשו קשורה בנפשו (בראשית מ"ד ל'), וכתב ה"בעל הטורים" ז"ל, שתיבת "קשורה (תרי"א), עולה בגימ' כמו תיבת תורה (תרי"א), ועיין גם שמה שפירש הוא ז"ל מה שנרמז בכך. ונראה להוסיף דעת ותבונה צדיאור חדש בס"ד, שמה שנרמז בגימטריה נפלאה זו. ובהקדם דכתיב ה"מדרש רבה" בראש פרשתנו, אשר "משול ימשול בנו" על הפסוק "מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלגה" (משלי כ' ה'). ולאמרו גם, משל למה הדבר דומה, "לבאר עמוקה, מלכה לונן, והיו מימיה לוננים ויפיים (לשחות מהם), ולא היתה בריה יכולה לשחות הימנה, (מפאת עומק הבאר, עד אשר) בא אחד, וקשר חבל בחבל, ונימה בנימה, ומשיחה במשיחה, ודלה הימנה, ושתה, והתחילו הכל דולים הימנה, וקוטים", ע"כ.

ואסמכתא נפלאה לציאורינו, יש להביא מנוסח הבקשה שתיקנו לנו "אנשי בנסת הגדולה" צנרת "אהבת עולם", שבו אנו מבקשים מאת ה', שנסם שצנרת ללמד תורה ומצוות לאצותינו, כך תלמד גם אותנו, "אבינו מלכנו, בעבור אבותינו שבטחו בך, ותלמדם חוקי חיים, בן תחננו ותלמדנו". ועל כן אמרו רבותינו ז"ל ("ילקוט שמעוני" פרשת במדבר תרפ"ג), "שלא זכו ישראל ליטול את התורה אלא בשביל היוחסין שלהם", וכאשר ציקשו הגויים לקבל את התורה, אמר להם הקב"ה, "הביאו ספר יוחסין שלכם בשם שבני מביאים". וכך נוכל להבין ולהשכיל על דבר ה"קשר" הלזה, מה טיבו ומה מהותו, ומה ענין יש בין קשירת חבלו בחבל אבותיו לבין הצלחה בתורה.

ונראה לבאר בס"ד, שה"באר" הנזכר גם, היינו, התורה הקדושה, והוא, על דרך מה שמורגל הרבה צפי רבותינו ז"ל (ב"ק דף ק"ז ע"א ודף פ"ב ע"א ועכו"ז דף ה' ע"ב ועוד), אשר "אין מים אלא תורה", ואכן, ממפרשי המקרא למדנו, שהפסוק "מים עמוקים" הנזכר למעלה, נאמר על